

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous / Julkishallinto ja juridiikka

Anni Jansson

KYMENLAAKSON KÄRÄJÄOIKEUDEN VELKAJÄRJESTELYN
TUOMIOISTUINMENETTELY

Opinnäytetyö 2014

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous

JANSSON, ANNI

Kymenlaakson käräjäoikeuden velkajärjestelyn
tuomioistuinmenettely

Opinnäytetyö

40 sivua + 5 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Päivi Ollila

Maaliskuu 2014

Avainsanat

velkajärjestely, velallinen, velkoja, lainsäädäntö

Opinnäytetyön aihe on Kymenlaakson käräjäoikeuden velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely. Eduskunta on muodostanut työryhmän, joka on laatinut vuonna 2013 mietinnön velkajärjestelylain muutoksista. Mietintö on tarkoitus ottaa hallituksen käsittelyyn kevätistuntokaudella 2014. Opinnäytetyössä tarkastellaan yksityishenkilön velkajärjestelyhakemuksen etenemistä Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliassa sekä pohditaan työryhmän mietinnön kautta, mitkä uudistukset velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelylle ovat olennaisia. Tavoitteena on tutkia, eroavatko mietinnön ehdotukset menettelyn uudistamisesta käräjätuomareiden mielipiteistä. Käräjätuomarit toteuttavat menettelyä käytännössä.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on lainopillinen kirjoituspöytä tutkimus. Opinnäytetyötä varten on haastateltu käräjätuomareita Kotkan kansliasta sekä tutkittu yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 8. lukua ja painettua oikeuskirjallisuutta. Lähteinä on käytetty myös Kymenlaakson käräjäoikeuden malliasiakirjoja ja virallisia tilastoja. Opinnäytetyössä on pohdittu myös, miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä voisi nopeuttaa.

Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian käräjätuomarit kaipaavat velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyyn uudistuksia. Käräjätuomarit toivovat etenkin menettelyn yksinkertaistumista ja nopeutumista selvissä ja riidattomissa tapauksissa. Käräjätuomareiden uudistusehdotukset olivat pääpiirteittäin samanlaisia kuin mietinnön uudistusehdotukset, mutta käräjätuomarit toivat esille myös moneen käytännön toteutukseen liittyviä kehitysehdotuksia. Tuomioistuinmenettely tulisi saada yhtäläiseksi kaikissa käräjäoikeuksissa. Lopputuloksena saatiin myös mahdollinen uusi opinnäytetyönaihe.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Business Management

JANSSON, ANNI

Court Procedure of Loan Arrangements at Kymenlaakso
District Court

Bachelor's Thesis

40 pages + 5 pages of appendices

Supervisor

Päivi Ollila, Senior Lecturer

March 2014

Keywords

loan arrangement, debtor, creditor, legislative

The topic of this thesis was to clarify the court procedure of loan arrangements at Kymenlaakso District Court. The Finnish Parliament formed a working group that composed a report of changes in the law of loan arrangement in 2013. Finnish board of directors will process the report during spring 2014. This thesis examines the process of individual loan arrangements at the Kymenlaakso District Court office. The goal of this thesis is to compare the knowledge of circuit judges with the information in the report of the working group.

The research method of thesis is a legal desk study. The material in this thesis has been collected through interviews of judges at Kymenlaakso District court, as well as research on loan arrangement laws and printed court literature. In addition, how the whole court procedure could be done faster has been pondered.

Judges at district court in Kotka want to reform the court procedure process of loan arrangements. They especially hope for a simplification and speeding up in clear and indisputable cases. The judge's suggestions were mostly the same as the suggestions in the working group's report, but they also adduced many suggestions in practice. Court proceeding should be consistent in all district courts. The results of this study could also be a potential topic for another thesis.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
1.1	Aiheen rajaus	7
1.2	Tavoite ja tutkimuskysymys	8
1.3	Tutkimusmenetelmät	8
2	YLEISTÄ VELKAJÄRJESTELYSTÄ	9
2.1	Velkajärjestely	9
2.2	Velkajärjestelylaki	10
2.3	Toimivaltaisuus	12
2.4	Velkajärjestelyhakemus	12
2.5	Hakemuksen liitteet	14
3	KÄRÄJÄOIKEUTEEN SAAPUNUT VELKAJÄRJESTELYHAKEMUS	15
3.1	Velkajärjestelyhakemuksen toimittaminen	15
3.2	Velkajärjestelyhakemuksen vireilletulo	16
3.3	Saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrät	17
4	HAKEMUKSEN ETENEMINEN	19
4.1	Väliaikainen kieltä	19
4.2	Täydennyskehoitus	21
4.3	Velkojen kuuleminen hakemuksesta	21
5	VELKAJÄRJESTELYN ALOITTAMINEN	23
5.1	Velkajärjestelyn edellytykset	23
5.2	Päätös velkajärjestelyn aloittamisesta	23
5.3	Päätös velkajärjestelyn aloittamisesta ja selvittäjän määrääminen	25
5.4	Velkajärjestelyn aloittamisen oikeusvaikutukset	26
5.5	Sihteerin tehtävät velkajärjestelyn aloittamisessa	27

6	HYLKÄÄMINEN	28
6.1	Velkajärjestelyn esteet	28
6.2	Velkajärjestelyn hylkääminen	28
6.3	Sihteerin tehtävät velkajärjestelyn hylkäämisessä	29
7	MAKSUOHJELMAN VAHVISTAMINEN	30
7.1	Maksuohjelmaehdotuksen käsittely	30
7.2	Päätös maksuohjelman vahvistamisesta	31
7.3	Maksuohjelman sisältö	32
8	KOTKAN KANSLIAN KÄRÄJÄTUOMAREIDEN HAASTATTELU	33
9	POHDINTA	36
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	
	Liite 1. Haastattelukysymykset kärjätuomareille	
	Liite 2. Kymenlaakson kärjäoikeuden Kotkan kanslian sihteereiden muistilista velkajärjestelyasiassa	

LYHENTEET

HakL	Laki hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa 30.4.1986/307
OK	Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4
VJA	Asetus yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/58
VJL	Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57

1 JOHDANTO

Eduskunnassa pohditaan kevätistuntokaudella 2014, miten velkajärjestelylakia voidaan uudistaa. Velkajärjestelylaki on tullut voimaan vuonna 1993, ja siihen on tehty ajan kuluessa myös muutoksia. Vuonna 2014 hallitus kuitenkin pohtii, miten velkajärjestelylaki saataisiin vastaamaan nykypäivän tarpeita. Velkajärjestelyn uusimista on kaavailtu jo pitkään. Oikeusministeriö on muodostanut työryhmän, jonka tarkoituksena on velkajärjestelyn uudistaminen. Velkajärjestelyn uudistamistyöryhmä on luonut mietinnön vuonna 2011, jossa keskitytään koko velkajärjestelylain uudistamiseen. (Velkajärjestelyn uudistaminen 2011.) Vuonna 2013 on ilmestynyt myös mietintö, Velkajärjestelylain tarkistaminen, ja sen on laatinut oikeusministeriön asettama työryhmä. Tämä mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon, ja siinä ehdotetaan tarkistettavaksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia. Mietinnön merkittävimmät muutokset liittyvät menettelyn yksinkertaistamiseen ja velkajärjestelyn käytön lisäämiseen. (Velkajärjestelylain tarkistaminen 2013.) Velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely tarvitsee uudistuksia. Tätä ajatusta puoltavat myös haastatteleman kärkeäjä-tuomarit, jotka käsittelevät Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliassa velkajärjestelyhakemuksia.

1.1 Aiheen raja

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan yksityishenkilön velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä eli sitä, mitä yksityishenkilön velkajärjestelyhakemukselle tapahtuu tuomioistuimessa. Tuomioistuimella tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliaa. Tuomioistuinmenettelyä käsitellään Kotkan kanslian käräjätuomareiden avustuksella ja käräjäsihteerin näkökulmasta. Opinnäytetyössä keskitytään tutkimaan, mitkä uudistukset tuomioistuinmenettelyyn ovat kaikkein tärkeimpiä käytännön työn kannalta. Pyrin opinnäytetyössäni tutkimaan myös, miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä voisi nopeuttaa, koska nykyisin useassa työssä on tavoitteena työn tehokkuus ja tuloksellisuus.

Opinnäytetyössä keskitytään vain uuden velkajärjestelyhakemuksen käsittelyyn. Velkajärjestelyn maksuohjelman raukeamista tai muutosta tai lisäsuoritusten vahvistamisesta koskevia hakemuksia ei käsitellä tässä opinnäytetyössä. Uusi velkajärjestelyhakemus tarkoittaa yksityishenkilön, jolla ei ole aikaisempaa tuomioistuimen vahvistamaa velkajärjestelyä, jättämää velkajärjestelyhakemusta.

Opinnäytetyön aihe syntyi, kun suoritin syventävän harjoitteluni Kymenlaakson käräjäoikeudessa Kotkan kansliassa keväällä 2013. Syventävän harjoittelun jälkeen sain vielä kymmenen kuukauden määräaikaaisuuden samaan organisaatioon. Olen siis itse käsitellyt kahdeksan kuukauden ajan velkajärjestelyhakemuksia käräjäsihteerinä (ent. toimistosihteerinä). Velkajärjestelyn käsittelijä on aina kärjätuomari, mutta käräjäsihteerin tekee käytännön työn velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyssä, koska kärjätuomarin toimenkuva tulee puhdistaa tehtävistä, jotka joku toinen käräjäoikeudessa voi tehdä (Mäkinen, Tervo & Savola 2003, 35). Kärjätuomari tutkii saapuneet hakemukset ja tekee päätökset niiden etenemisestä. Käräjäsihteerin puolestaan auttaa kärjätuomaria tekemään käytännön toteutuksen kuten lausumapyyntöjen lähettämisen ja päätöspohjien tekemisen.

1.2 Tavoite ja tutkimuskysymys

Tämän työn tavoite on tarkastella kriittisesti velkajärjestelyhakemuksen etenemistä tuomioistuimessa. Tavoitteeni on tarkastella Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyiden tuomioistuinmenettelyä sekä pohtia keinoja, joilla tuomioistuinmenettelyä voisi uudistaa ja nopeuttaa. Kysyn kärjätuomareilta heidän käytännön kokemuksensa kautta, mitkä asiat kaipaavat tuomioistuinmenettelyssä eniten uudistamista käräjäoikeudessa ja etenkin Kotkan kansliassa. Näitä mielipiteitä vertailen velkajärjestelytyöryhmän mietintöön tuomioistuinmenettelyn uudistamisen osalta.

Tutkimuksessani pohdin miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä tulee uudistaa Kymenlaakson käräjäoikeudessa. Haen opinnäytetyössäni vastausta myös siihen, millä keinoin velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely nopeutuisi. Opinnäytetyön oppimistavoitteeni on kehittyä edelleen työssäni käräjäsihteerinä ja sisäistää velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyn teoria sekä yhdistää ja syventää oppimani käytännön toteutus teoriaan.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja lainopillinen tutkimus sekä kirjoituspöytätyö, koska opinnäytetyön pohjana käytetään teoreettista materiaalia ja luodaan niistä kokonaisuus. Käytännössä opinnäytetyö toteutetaan tutkimalla yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (VJL) 8. lukua, kirjallisuutta, velkajärjestelytyöryhmän mietintöjä ja soveltamalla omaa käräjäsihteerin osaamistani. Lisäksi haastattelen Ky-

menlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian käräjätuomareita ja tutkin velkajärjestelyasioiden asiakirjoja kuten lausumapyyntöjä, aloituspäätöksiä ja maksuohjelmien vahvistamispäätöksiä.

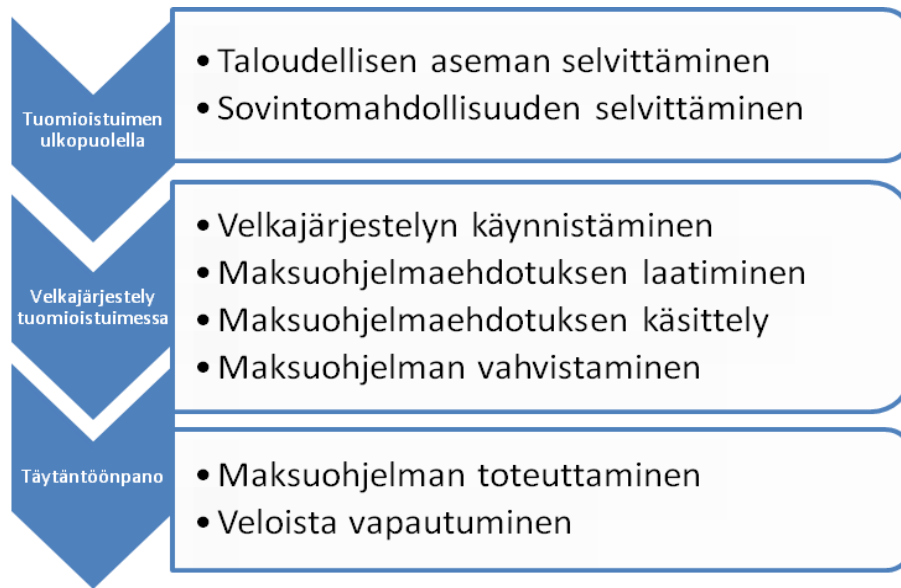
Liitteinä 1 ja 2 ovat haastattelukysymykset, jotka esitän käräjätuomareille, ja Kymenlaakson Kotkan kanslian sihteereiden muistilista velkajärjestelyn etenemisestä. Sihteereiden muistilistasta voi seurata, mitä kuuluu käräjäsihteerin työnkuvaan velkajärjestelyhakemuksen edetessä. Muistilista osoittaa myös sen, kuinka paljon vaiheita yksi velkajärjestelyhakemus käy läpi käräjäoikeudessa.

2 YLEISTÄ VELKAJÄRJESTELYSTÄ

2.1 Velkajärjestely

Velkajärjestelyllä tarkoitetaan tuomioistuimen vahvistamaa yksityishenkilön velkajärjestelyä. Velkajärjestely on vaihtoehtona, kun pyritään ratkaisemaan ylivelkaantuminen. Velallisen velkaongelmat voidaan ratkaista kerralla vain siten, että samalla kertaa järjestellään velallisen kaikki velat. (Uitto 2010, 17 - 20.)

Velkajärjestelyprosessin eteneminen alkaa aina velallisen taloudellisen tilanteen selvittämisellä. Taloudelliseen tilanteeseen kuuluvat velallisen velkojen määrä, tulot, varat, ja maksukyky. Kun taloudellinen tilanne on selvitetty, pyritään velkojen kanssa neuvottelemaan, onko tilannetta mahdollista ratkaista sopimalla. Ellei sopiminen onnistu, toimitetaan velkajärjestelyhakemus velallisen yleisen oikeuspaikan tuomioistuimen käsiteltäväksi. Velkajärjestelyhakemuksen tuomioistuimessa eli käräjäoikeudessa tutkii käräjätuomari. Jos käräjätuomari katsoo, että velkajärjestelylle on edellytykset, vahvistaa käräjäoikeus maksuohjelman, jonka päättyessä velallinen on vapautunut kaikista veloistaan. (Uitto 2010, 17 - 20.) Kuva 1. kuvaa konkreettisesti miten velkajärjestelyprosessi etenee.

Kuva 1. Velkajärjestelyprosessi

2.2 Velkajärjestelylaki

Velkajärjestelylaki säädettiin vuonna 1993. VJL oli seurausta lamasta, jonka Suomi kohtasi 1990-luvulla. Velkajärjestelylaki valmisteltiin kiireellisesti, ja se tuli voimaan pika-aikataululla ilman, että sen toteuttamiseen olisi ehditty järjestää tarpeeksi resursseja. (Mäkinen ym. 2003, 35.) Laki tuli voimaan 8.2.1993 (Koskelo & Lehtimäki 1997, 5). Eduskunta hyväksyi lain yksimielisenä, ja yhteiskunnassa vallitsi yhteisymmärrys siitä, että laman pahimmin kohdanneita velallisia on pystyttävä auttamaan voimakkaillakin toimenpiteillä (Koulu & Niemi-Kiesiläinen 1999, 17). Lain voimaantulon jälkeen Suomen tuomioistuinikäytännöissä oli suuria eroja, ja näitä eroja on oikeuskäytännön osittaisesta vakiinnuttamisesta huolimatta vieläkin. Lain voimaantulon jälkeen käräjäoikeuksiin tulvi velkajärjestelyhakemuksia, mikä yllätti lainvalmistelijat. Jo vuonna 1994 useimmissa käräjäoikeuksissa oli ruuhkia, jotka pahenivat edelleen vuonna 1995. Ruuhkautuminen onkin muovannut käräjäoikeuksien menettelytapoja, eikä aina niinkään hyvään suuntaan. (Mäkinen ym. 2003, 35.) Velkajärjestelyn tarkoituksena on auttaa pahasti velkaantunut, maksukyvytön henkilö takaisin normaaliin elämään. Velkajärjestely voidaan myöntää yksityishenkilölle, jolla on kotipaikka Suomessa. Velkajärjestelyhakemus käsitellään tuomioistuimessa eli velallisen yleisessä alioikeudessa. (Lahti 1995, 6.) Velkajärjestelymenettelyssä tuomioistuin ei tarvitse taloudellista asiantuntemusta, vaan lainkäytölle ominaista lain soveltamista yksittäis-

tapaukseen (Koulu 2004, 32). Tuomioistuinta ei rasiteta maksukyvyn arviointiin ja maksuohjelmaan liittyvillä laskutoimituksilla, yleensä näihin laskelmiin käytetään velkajärjestelyssä apuna selvittäjää tai velkaneuvojaa (Koulu & Lindfors 2010, 31). Ennen kuin velallinen voi hakea velkajärjestelyä on hänen pyrittävä pääsemään sovintoon velkojensa kanssa (Uitto 2010, 25 - 26).

Tuomioistuin voi hyväksyessään velkajärjestelyhakemuksen vahvistaa velalliselle maksuohjelman, joka vastaa hänen maksukykyään. Tavallisemmin velkajärjestelyn keinona on alentaa maksamatta olevaa velan määrää. Jossain tapauksissa kun velallisella ei ole lainkaan maksuvaraa, joudutaan tekemään niin sanottu nollaohjelma eli velallisen maksuvelvollisuus poistetaan kokonaan. (Linna 2012, 249 - 251.)

Velkajärjestelyn edellytyksistä yleisin on se, että velallinen on maksukyvytön. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen ei kykene maksamaan velkojaan eikä siihen ole odotettavissa muutosta. Maksukyvyttömyyden pitää myös johtua esimerkiksi sairaudesta, työttömyydestä tai muusta sellaisesta syystä, joka ei ole velallisen omaa syytä. Velkajärjestelylle pitää olla myös painavat perusteet ottaen huomioon velkojen määrä suhteessa velallisen maksukykyyn. Molemmissa tapauksissa tehdään myös arvio velallisen tulevaisuuden etenemisestä ja siitä, voiko hän kohtuudella kyetä parantamaan maksukykyään tilanteensa korjaamiseksi. (Linna 2012, 253 - 254.)

Velkajärjestelyn esteenä voidaan pääasiallisesti pitää ilmeisen kevytmielistä velkaantumista. Muita velkajärjestelyn myöntämisen esteitä ovat muun muassa, jos velalliselle on määrätty rikoksen perusteella maksuvelvollisuus, velallinen on järjestellyt taloudellista tilaansa velkojia vahingoittavalla tavalla, velallinen on antanut velkajärjestelyä varten taloudellisesta tilanteestaan vääriä tai harhaanjohtavia tietoja tai velalliselle on aiemmin myönnetty velkajärjestely. (Linna 2012, 254 - 255.)

Velkajärjestely voidaan esteestä tai esteistä huolimatta myöntää, jos siihen on painavia syitä. Painavissa perusteissa huomioon otetaan erityisesti velkaantumisesta kulunut aika, velallisen toimet velkojen maksamiseksi ja muut velallisen olosuhteet sekä velkajärjestelyn merkitys velallisen ja velkojan kannalta. (Linna 2012, 256.)

Yksityishenkilön velkajärjestelystä määrää laki yksityishenkilön velkajärjestelystä. Tämän lain 8. luku käsittelee velkajärjestelyn menettelyä tuomioistuimessa. Velkajärjestelyä on päivitetty useasti vuoden 1993 jälkeen (VJL 12. luku). Hallituksen esitys

velkajärjestelylain uudistamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014 (Velkajärjestelylain uudistaminen, 2011). Tällöin voimme odottaa isoja muutoksia velkajärjestelylakiin.

2.3 Toimivaltaisuus

Velkajärjestelyä voi hakea vain velallinen. Uusi velkajärjestelyhakemus pitää toimittaa tuomioistuimeen, joka on velallisen yleinen oikeuspaikka. Velallisen yleisellä oikeuspaikalla tarkoitetaan velallisen koti- tai asuinpaikan käräjäoikeutta. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 102.) Jos velallisia on useita, jotka hakevat yhdessä velkajärjestelyä, hakemus toimitetaan tuomioistuimeen, joka on heistä jonkun yleinen oikeuspaikka. (Koulu & Niemi-Kiesiläinen 1999, 22 - 23.)

Hakemuksen voivat tehdä aviopuolisot yhdessä, yhteisvastuulliset kanssavelalliset sekä päävelallinen ja takaaja (VJL 8. luku 2. §). Velkajärjestelyn edellytykset arvioidaan kuitenkin jokaisen hakijan kohdalla erikseen ja jokaiselle vahvistetaan oma maksuohjelma (Koulu & Niemi-Kiesiläinen 1999, 22 - 23).

2.4 Velkajärjestelyhakemus

Velkajärjestelyhakemus pitää täyttää vahvistetun kaavan mukaisesti sen uhalla, että muuten hakemus voidaan jättää tutkimatta. Tästä syystä velalliset hakeutuvat yleensä velkaneuvojan tai muun avustajan luokse täyttämään kyseistä hakemusta. Velkajärjestelyn hakemuslomakkeen löytää oikeuslaitoksen Internet-sivuilta, mutta hakemus on vaikea täyttää jos kaikki termit eivät ole hallussa. Yleensä itse täytettyyn hakemukseen pitää tehdä täydennyskehotuksia, joten velkaneuvojan apu on siinäkin mielessä erittäin sallittavaa. (Koulu & Niemi-Kiesiläinen 1999, 21 - 22.)

Velkajärjestelyhakemukseen on merkittävä hakijan yksityiskohtaiset henkilötiedot: nimi, henkilötunnus, kotiosoite ja yhteystiedot. Hakemukseen tulee merkitä tiedot avustajasta eli esimerkiksi velkaneuvojasta. (Uitto 2010, 98.) Jos velallisia on kaksi, esimerkiksi aviopari, jotka hakevat velkajärjestelyä yhdessä, tulee kummankin täyttää oma hakemus ja perustella, miksi velkajärjestelyä haetaan yhdessä. Molemmille tulee siis omat hakemuksensa ja ne käsitellään yhdessä mutta molemmille hakemuksille tulee omat diaarinumeronsa. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 108.)

Hakemuslomakkeen tehtävänä on antaa kuva velallisen todellisesta taloudellisesta tilanteesta velkajärjestelyä haettaessa. Hakemuksessa eritellään yksityiskohtaisesti velallisen tulot ja menot. Avio- tai avoliitossa asuvan hakijan tulee tehdä selvitys myös puolisonsa tuloista. Hakemuksesta tulee käydä ilmi, kuinka paljon velallinen parhailaan maksaa velkojaan. Jos hakijan tuloja ulosmitataan, on kuukausittainen ulosmitattava määrä merkittävä velanhoitomienoina erikseen. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 113.)

Hakemuksessa eritellään myös tiedot hakijan asumiskustannuksista, koulutuksesta ja työkokemuksesta. Velkajärjestelyhakemuksessa hakijan maksuvara lasketaan kuukautta kohden. Maksuvaralaskelmassa eritellään hakijan tulot ja menot. Näin saadaan laskettua hakijan kuukausittainen maksuvara. Hakijan tulee eritellä hakemukseen myös varallisuutensa. Varallisuudella tarkoitetaan asuntoa, kiinteistöjä, arvopapereita, kuolinpesän osuuksia, yhtiöiden osuuksia tai autoa. Velkajärjestelyhakemukseen merkitään myös hakijan aikaisemmin omistama varallisuus jos omaisuus on ollut merkittävää. Hakemuksessa tulee ilmetä myös velkajärjestelyn edellytykset tai erityiset edellytykset sekä selvitys sovintoratkaisun mahdollisuuden selvittämisestä. Hakijan velvollisuutena on ilmoittaa hakemuksessa jos hänelle on aikaisemmin myönnetty velkajärjestely tuomioistuimessa. Hakemuksessa ilmoitetaan maksuohjelman kestoon vaikuttavat tekijät ja jos maksuohjelmaehdotus on hakemuksen liitteenä, kerrotaan myös hakijan mahdollinen maksuohjelman arvioitu kesto. (Velkajärjestelyn hakemuspohja.)

Velallisen on merkittävä velkajärjestelyhakemukseen, mikäli hän vaatii väliaikaisen kiellon määräämistä. Väliaikaisella kiellolla tarkoitetaan sitä, että tuomioistuin voi hakemuksen tultua vireille määrätä maksu- ja vakuudenasettamiskiellon, perintäkiellon, ulosmittauskiellon tai hädön täytäntöönpanoa tai hakijan perusturvaan kuuluvan omaisuuden takaisinottoa tai tilitystä koskevan kiellon olemaan voimassa jo ennen velkajärjestelyn aloittamista. Väliaikaisen kiellon yksilöinti ja perusteet on esitettävä liitteissä. Kiellon määräämisen edellytyksenä on kiellon tarpeellisuus. Esimerkiksi väliaikainen kielto voi olla tarpeen jos velallisen asuminen muuten voi vaarantua tai silloin, kun velallisen omistusasunnon rahaksi muuttaminen voidaan estää. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 121.)

Velkajärjestelyn vireilletulo ei tarkoita sitä, että velkoja menettää oikeuksiaan. Velallisen osalta velkajärjestelyn vireilletulo merkitsee tietojenantovelvollisuutta ja myötä-

vaikutusvelvollisuutta. Kun velallinen on jättänyt velkajärjestelyhakemuksen, velallinen saa käyttää varojaan ennen maksuohjelman vahvistamista vain välttämättömiin elinkustannuksiin. Tällä pyritään varmistamaan se, ettei velallinen velkajärjestelyn hakemisen jälkeen huonontaisi taloudellista tilannettaan. (Uitto 2010, 100 - 102.)

Velkajärjestelyhakemukseen liitetään tarpeelliset selvitykset velallisen maksukykyyn vaikuttavista tekijöistä ja muista merkittävistä sekoista, jotka pitäisi ottaa huomioon. Hakemukseen voidaan liittää maksuohjelmaehdotus ja ehdotus selvittäjäksi. Yleensä velkaneuvonnasta tulleissa hakemuksissa on liitteenä aina velallisen ehdotus maksuohjelmaksi. Velkajärjestelyhakemuksessa tulee olla liitteenä myös velallisen omakätisesti kirjoitettu velkaantumishistoria, saldoilmoituksia velkojilta, mahdollisesti työllistymismahdollisuuksia koskeva lausunto sekä mahdolliset lääkärin lausunnot. (Uitto 2010, 99.)

2.5 Hakemuksen liitteet

Velkajärjestelyhakemuksen liitteet on eritelty asetuksessa (Asetus yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/58, 2. §) yksityishenkilön velkajärjestelystä:

- 1) velallisen ja samassa taloudessa asuvien täysi-ikäisten henkilöiden kolmen viime vuoden verotustodistukset,*
- 2) velallisen ja hänen aviopuolionsa työnantajan palkkatodistus (palkkakertymä edelliseltä ja kuluvalta kalenterivuodelta sekä palkka viimeiseltä palkanmaksukuukaudesta),*
- 3) päätös tai muu asiakirja, josta ilmenee velallisen ja hänen aviopuolionsa eläke, työttömyyspäiväraha tai koulutustuki, sairausvakuutuksen päiväraha, äitiysraha tai muu päiväraha, lasten kotihoidontuki, asumistuki, opintotuki tai muu etuus sekä etuuden kesto,*
- 4) vahvistetun kaavan mukaiselle lomakkeelle laadittu elinkeinonharjoittajan tulositytys velallisen ja hänen aviopuolionsa maatalousyrittäjätulosta ja muusta yrittäjätulosta tai selvitys päättyneestä yritystoiminnasta,*

- 5) maksajan antama kirjallinen selvitys, josta ilmenevät velallisen ja hänen aviopuolisonsa muut kuin 2-4 kohdassa tarkoitetut tulot,
- 6) vuokran, vastikkeen ja muiden asumiskulujen määrän osoittava asiakirja,
- 7) päätös tai sopimus, joka koskee velallisen lapselle suoritettavaa elatusapua, sekä selvitys elatusavun määrästä,
- 8) tosite tai muu asiakirja, josta ilmenee velan jäljellä oleva määrä, ei kuitenkaan alle 340 euron suuruisista veloista, sekä jäljennökset panttausta koskevista sitoumuksista, (22.11.2001/1029)
- 9) huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden, osuuksien ja asumisoikeuden sekä muun merkittävän varallisuuden osalta jäljennös päätöksestä, josta ilmenee velallisen omistususuus,
- 10) kirjallinen selvitys mihin velallisen hakemukseen sisältyvät arviot varallisuuden arvoista perustuvat sekä
- 11) kirjallinen selvitys sairaudesta, työttömyydestä, työkyvyttömyydestä tai muusta olosuhteiden muutoksesta, jolla on merkitystä hakemuksen kannalta.

Velkajärjestelyhakemuksen liitteet ovat selkeästi määrätty asetuksella yksityishenkilön velkajärjestelystä ja jos jokin liite puuttuu, voi käräjätuomari määrätä hakijalle täydennyskehotuksen, jolla hän pyytää täydentämään puutteellista hakemusta. Joissain tapauksissa hakija liittää velkajärjestelyhakemukseensa myös lausunnon työllistymismahdollisuuksista. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 127.)

3 KÄRÄJÄOIKEUTEEN SAAPUNUT VELKAJÄRJESTELYHAKEMUS

3.1 Velkajärjestelyhakemuksen toimittaminen

Velkajärjestelyhakemuksen voi toimittaa tuomioistuimeen postitse tai itse tuomalla. Hakemuksen saapumispäivä tuomioistuimeen on myös velkajärjestelyhakemuksen viireille tulopäivä. Yleensä velallinen tai velalliset ovat käyneet velkaneuvojan tai muun avustajan luona hakemassa apua hakemuksen täyttöön, jolloin velkaneuvoja tai muu avustaja toimittaa hakemuksen tuomioistuimeen eli tässä tapauksessa velallisen yleis-

seen oikeuspaikkaan, eli käräjäoikeuteen. Talous- ja velkaneuvoja toimii yleensä velkajärjestelyhakemuksissa velallisen asiamiehenä.

3.2 Velkajärjestelyhakemuksen vireilletulo

Velkajärjestelyhakemus on hakemusasia, jonka käsittelyssä käräjäoikeus soveltaa oikeudenkäymiskaaren (OK) 8. luvun säännöksiä (Uitto 2010, 96). Hakemuksen saapumassa käräjäoikeuden kansliaan se jaetaan käräjätuomarille ja käräjäsihteerille. Käräjäsihteeri merkitsee velkajärjestelyhakemuksen vireilletulon oikeusministeriön ylläpitämään velkajärjestelyrekisteriin. Tieto velkajärjestelyn hakemisesta menee myös Suomen Asiakastieto Oy:n Luottotietorekisteriin. (Uitto 2010, 96 - 97.)

Velkajärjestelyhakemusta käsittelevä sihteeri kirjaa velkajärjestelyhakemuksen vireille Tuomas-käyttöjärjestelmään. Sihteeri tulostaa hakijasta väestörekisterikeskuksen tietoja, kuten henkilötiedot ja omistustiedot. Jos hakija omistaa kiinteistön, otetaan myös lainhuuto- ja rasisustodistukset. (Liite 2.)

Sihteeri lähettää ilmoituksen velkajärjestelyrekisteriin, kun on kirjannut asian Tuomakseen ja täydentänyt sinne velkajärjestelyasian lisätiedot eli maksukyvyttömyyden syyn ja hakijan. Velkajärjestelyhakemus jaetaan sähköisesti käräjätuomarille. Käräjätuomarin valinta tarkistetaan Kymenlaakson käräjäoikeuden sähköisestä jakolistasta, josta näkee kuinka monta velkajärjestelyhakemusta kenelläkin käräjätuomarilla on käsiteltävänä. Tämä toimintatapa edesauttaa sitä, että hakemuksia jaetaan käräjätuomareille tasapuolisesti. Vaikka hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annetun lain (307/1986) säännökset mahdollistavat vaikean ja riitaisen velkajärjestelyasian käsittelemisen kolmen tuomarin kokoonpanossa, tätä mahdollisuutta ei juurikaan käytetä. Yleensä kolmen tuomarin kokoonpanoon ei ole edes tarvetta, sillä velkajärjestelyissä huomattava osa on riidattomia. Kukin käräjätuomari käsittelee velkajärjestelyitä siis yksin, jolloin on olemassa vaara, että menettelytavat samassakin käräjäoikeudessa poikkeavat toisistaan. Velkajärjestelyn menettelytavoista tulisikin keskustella aika ajoin tuomarikokouksissa. Yhdessä sovituista menettelytavoista olisi myös syytä laatia muistio, joka tarvittavilta osilta tiedotetaan myös muille velkajärjestelyasioita käsitteleville henkilöille kuten sihteeille. Yhdenmukaisiin menettelytapoihin pyrkiminen ei loukkaa tuomarin riippumattomuutta. (Mäkinen ym. 2003, 38.)

Kun hakemus on jaettu kärjäjätuomarille ja Tuomas-järjestelmään on syötetty tarvittavat tiedot, hakemus saa diaarinumeron. Sihteerin tulee tulostaa asian päiväkirjalehti ja faksata se velkaneuvojalle tai muulle avustajalle. Lopuksi sihteerin lajittelee paperit oikeaan järjestykseen, jotta kärjäjätuomarin on helpompi ryhtyä tutkimaan uutta hakemusta. Sihteerin tehtävänä on merkitä myös salassa pidettävä aineisto. (Liite 2.) Sihteerin huolehtii, että kärjäjätuomari saa mahdollisimman nopeasti velkajärjestelyhakemuksen käsiteltäväksi. Velkajärjestelyhakemuksen vireilletulosta lähtien asialla on tiukka aikataulusuunnitelma. Pääsääntönä velkajärjestelyn aikataulusuunnittelussa on se, että asia on käsiteltävä joutuisasti ja kukin vaihe on toteutettava ilman aiheutonta viivytystä. Velkajärjestelyasian kiireellisyyden vuoksi ratkaisun antamista ei voida lykätä. Hakemuksen saapumisvaiheessa asian aikataulu on harvoin vielä määriteltävissä, koska ei ole vielä tiedossa onko asia riittävä. (Mäkinen ym. 2003, 39.)

Kymenlaakson kärjäjäoikeudessa Kotkan kansliassa on tehty erillinen sihteerin muistilista, jossa on eritelty velkajärjestelyn kaikki vaiheet ja mitä kaikkea pitää muistaa tehdä missäkin vaiheessa (liite 2). Listasta voi sitä mukaan ruksata vaiheita kun niitä saa tehtyä. Lista on erittäin kätevä muistamisen apuväline sihtee-reille näin laajoissa käsittelyissä. Muistilista auttaa myös esimerkiksi sairastapauksissa varsinaisen sihteerin sijaista pysymään ajan tasalla velkajärjestelyhakemuksen käsittelyssä.

3.3 Saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrät

Velkajärjestelylain voimaantulon jälkeisenä vuonna 1994, kärjäjäoikeuksiin saapui yhteensä runsaat 15 700 velkajärjestelyhakemusta. Määrä on todella suuri ja se kertoo siitä, minkälaisen alun velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely heti lain voimaantulon jälkeen sai. (Tala, Mutttilainen, Vasara 1994, 3 - 4.) Kärjäjäoikeuksiin saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrä onkin tasoittunut vuosien myötä. Vuonna 2004 kärjäjäoikeuksiin jätettiin tammi - joulukuussa noin 4 500 velkajärjestelyhakemusta. Vuodesta 2004 velkajärjestelyhakemusten määrä laski vuoteen 2008 asti, jolloin velkajärjestelyhakemuksia kärjäjäoikeuksiin saapui yhteensä noin 2 800. Vuosi 2008 olikin 2000-luvulla tähän mennessä rauhallisin vuosi velkajärjestelyhakemusten osalta. (Suomen virallinen tilasto 2014.)

Tilastokeskuksen mukaan kärjäjäoikeuksiin jätettiin tammi-joulukuussa vuonna 2013 yhteensä 3 864 yksityishenkilöiden velkajärjestelyhakemusta. Määrä on pysynyt vuosina 2011 - 2013 suhteellisen tasaisena, pientä nousua on kuitenkin kokoajan nähtävissä.

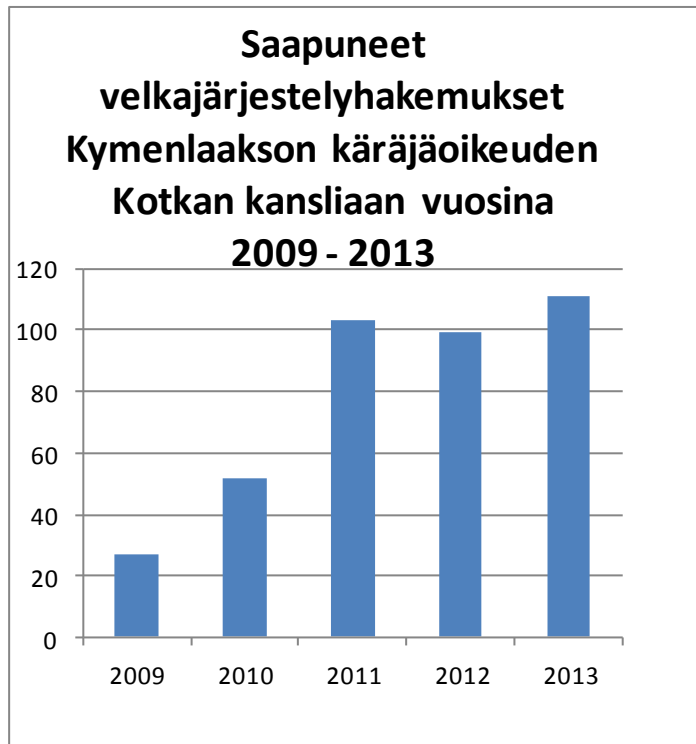
sä. (Suomen virallinen tilasto 2014.) Kymenlaakson käräjäoikeudessa saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrät ovat olleet kolmen viime vuoden aikana hyvinkin tasaisia. Vuonna 2010 Kymenlaakson käräjäoikeudelle saapui vain 188 velkajärjestelyhakemusta, kun vuonna 2013 käräjäoikeuteen saapui 277 velkajärjestelyhakemusta. Kymenlaakson käräjäoikeuteen kuuluvat Kotkan kanslia ja Kouvolan kanslia. (Kymenlaakson käräjäoikeuden työraportit vuosilta 2009 - 2013.)

Kuva 2. Saapuneet velkajärjestelyhakemukset Kymenlaakson käräjäoikeuteen vuosina 2009 - 2013.

Kymenlaakson käräjäoikeuteen saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrissä ei siis ole vuosina 2011 - 2013 ollut suurta eroa, mutta pieni nousu näkyy tässäkin käräjäoikeudessa niin kuin se näkyy koko maan käräjäoikeuksien lukemissa. Nousua voi selittää esimerkiksi kulutusluottojen yleistymisen vuoden 2010 jälkeen. Kuvasta 2. voi nähdä koko Kymenlaakson käräjäoikeuteen vuosina 2009 - 2013 saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrät.

Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliaan saapuneiden velkajärjestelyhakemusten määrät vuosina 2009 - 2013 ovat nousujohteisia. Vuonna 2009 Kotkan kansliaan saapui 27 velkajärjestelyhakemusta ja vuonna 2013 puolestaan 111 velkajärjestelyhakemusta. (Kymenlaakson käräjäoikeuden työraportit vuosilta 2009 - 2013.)

Kuva 3. Saapuneet velkajärjestelyhakemukset Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliaan vuosina 2009 - 2013.

Kymenlaakson käräjäoikeus on jakautunut Kotkan kansliaan ja Kouvolan kansliaan. Kuvasta 3. on selvästi nähtävissä, että Kotkan kansliaan saapuu vähemmän velkajärjestelyhakemuksia verrattuna Kouvolan kansliaan. Tätä ilmiötä voi selittää se, että Kouvola on asukasmäärältään suurempi paikkakunta kuin Kotka. Kotkan hakemuskansliassa sihteereillä on käytössä 4,1 henkilötyövuotta, kun puolestaan Kouvolan hakemuskansliassa sihteereillä on käytössä 8 henkilötyövuotta. (Kymenlaakson käräjäoikeuden työraportit vuosilta 2009 - 2013.)

4 HAKEMUKSEN ETENEMINEN

4.1 Väliaikainen kieltö

Väliaikaisella kiellolla tarkoitetaan velkajärjestelylain mukaista maksu- ja vakuudenasettamiskieltoa, perintäkieltoa, ulosmittauskieltoa ja muuta täytäntöönpanoa koskevaa kieltoa. Väliaikainen kieltö tulee voimaan kun tuomioistuimien tekee päätöksen velkajärjestelyn aloittamisesta. (Uitto 2010, 103.) Tuomioistuimien voi velallisen hakemuksen tultua vireille velallisen vaatimuksesta määrätä edellä mainitun kiellon olemaan voimassa väliaikaisena jo ennen velkajärjestelyn alkamista, jos siihen katsotaan

olevan tarvetta (VJL 21. §). Ennen velkajärjestelyn alkamista myönnetty väliaikainen kieltö on tarpeen jos velkojan kohdistaa velallisen omaisuuteen perintätoimia, jotka loppuun vietyinä estäisivät tai heikentäisivät velkajärjestelyn tarkoituksen toteutumista. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi vakuutena olevan perusturvaan kuuluvan omaisuuden myynti tai perusturvaan kuuluvan omaisuuden ulosmittaus ja realisointi. Väliaikainen kieltö voidaan määrätä myös silloin, jos etukäteen tiedetään, että päätöstä velkajärjestelyn aloittamiselle ei voida tehdä kohtuullisen nopeassa ajassa. (Uitto 2010, 103 - 104.)

Yleensä jo velkajärjestelyhakemuksesta käy ilmi hakeeko velallinen väliaikaista kieltöä mutta tarvittaessa velallinen voi tehdä vaatimuksensa väliaikaisesta kiellosta myöhemminkin. Väliaikainen kieltö voidaan antaa velkojia kuulematta jos asian kiireellisuuden katsotaan sitä vaativan. Käytännössä väliaikainen kieltö yleensä myönnetään velkojia kuulematta tai ei ollenkaan. (Uitto 2010, 104.) Pyyntö väliaikaisesta kiellosta pitää saattaa saman päivän aikana asian käsittelijän tietoon. Väliaikaisen kiellon kiireellisyys on sen vuoksi tärkeää, että väliaikaisen kiellon pyyntö saattaa koskea jopa samana päivänä pidettävän pakkohuutokaupan peruuttamista. Tämän vuoksi käsittelevän tuomarin pitää tutkia pyyntö ja antaa siihen ratkaisu välittömästi. Jos pyyntö koskee muuta väliaikaista kieltöä, kuten palkanmaksukiellon keskeyttämistä, ratkaisu tulee antaa muutaman päivän, viimeistään viikon kuluessa. Yleensä väliaikaista kieltöä koskevasta pyynnöstä ei kuulla velkojia, mistä poikkeuksen muodostaa lähinnä vain pakkohuutokaupan keskeyttämistä koskeva pyyntö. Muissa kuin pakkohuutokaupan keskeyttämistä koskevissa pyynnöissä velkojien kuulemisesta saa harvoin sellaista merkittävää informaatiota, joka vaikuttaisi kieltöä koskevan pyynnön ratkaisemiseen. (Mäkinen ym. 2003, 40.)

Väliaikaiseen kieltöpäätökseen ei erikseen saa hakea muutosta. Päätökseen saa hakea erikseen muutosta vain jos kieltöä on haettu velallisen perusturvaan kuuluvan omaisuuden rahaksi muuttamisen estämiseksi. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava päätös väliaikaisesta ulosmittauskiellosta hakijan kotikunnan ulosottoviranomaisille, jotta ulosotto- ja realisointitoimet keskeytyvät välittömästi. Tuomioistuin ei ole velvollinen ilmoittamaan väliaikaisesta kiellosta velkojille. Usein kuitenkin päätös lähetetään velkojille tiedoksi. (Uitto 2010, 104.)

4.2 Täydennyskehotus

Käräjätuomari voi määrätä velkajärjestelyyn hakijalle täydennyskehotuksen jos hakemuksesta puuttuu jotain oleellista tai käräjätuomari haluaa saada lisäselvityksiä asioista. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi puutteellinen velkaantumishistoria, jossa velallinen itse kuvailee mitkä tapahtumat johtivat maksukyvyttömyyteen. Voidaan myös kysyä jostain tietystä velasta, mikä sen peruste on ollut ja miksi sellainen on syntynyt. Täydennyskehotuksella käräjätuomari pyrkii saamaan selvempää kuvaa velallisen kokonaistilanteesta. (Uitto 2010, 106.)

Täydennyskehotus lähetetään hakijan asiamiehelle jos hänellä on sellainen. Yleensä asiamiehenä toimii velkaneuvoja, jolle täydennyskehotus lähetetään. Velkaneuvoja täydentää hakemusta yhdessä hakijan kanssa. Täydennyskehotuksen määräpäivää on noudatettava sillä uhalla, että muutoin hakemus jätetään tutkimatta. Tuomioistuimen tulee oikeudenkäymiskaaren 5. luvun 6. §:n 1. kohdan nojalla ilmoittaa hakijalle, millä tavoin hakemus on puutteellinen. Tuomioistuimen tulee ilmoittaa hakijalle myös, että hakemus voidaan jättää tutkimatta tai jopa hylätä jos hakija ei noudata kehotusta. (Uitto 2010, 106.)

Normaalisti velallinen on täyttänyt velkajärjestelylomakkeen puutteellisesti tai siitä puuttuu jokin liite, jolloin tuomioistuin pyytää hakijalta täydennystä. Erittäin harvoin puutteellisesti täytetty velkajärjestelylomake johtaa tutkimatta jättämiseen. (Uitto 2010, 105 - 106.) Jos kuitenkin jostain syystä velallisen velkajärjestelyhakemus jätetään tutkimatta, velallinen voi koska tahansa hakea velkajärjestelyä uudelleen. Jos taas velallisen velkajärjestys on hylätty ja velallinen jättää uuden velkajärjestelyhakemuksen samasta asiasta eli uudessa velkajärjestelyhakemuksessa ei ole esitetty asiaan vaikuttavia uusi perusteita, hakemus hylätään tai jätetään tutkimatta. (Uitto 2010, 106.)

4.3 Velkojien kuuleminen hakemuksesta

Tuomioistuin voi kuulla velkojia ennen kuin tekee päätöksen velkajärjestelyn aloittamisesta (VJL 52. §). Tuomioistuin saa itse harkita, ketä velkojia kuulee. Vaihtoehtoina on kuulla kaikkia velkojia tai vain suurimpia velkojia. Velkojien kuuleminen tapahtuu yleensä kirjallisesti, jolloin tuomioistuin lähettää velkojille lausumapyynnön. (Uitto 2010, 107.) Lausumapyynnön liitteinä on velkajärjestelyhakemus ja velkaantumishistoria. Joskus lausumapyynnön liitteeksi voidaan lisätä edellä mainittujen lisäksi esi-

merkiksi selvitys päättyneestä yritystoiminnasta tai lääkärin lausunto. Käräjätuomari arvioi millä liitteillä katsotaan olevan merkitystä kun velkoja antaa lausumansa. Velkojille varataan tilaisuus toimittaa tuomioistuimelle kirjallinen lausuma määräpäivään mennessä velkajärjestelyhakemuksen johdosta. Mikäli velkoja jostain syystä ei kykene toimittamaan lausumaansa määräpäivään mennessä, voi velkoja pyytää lisääikää lausumansa antamiselle. Poikkeuksellisesti velkoja voidaan kutsua istuntoon kuultavaksi. (Uitto 2010, 107.)

Osa käräjätuomareista haluaa jättää velkojat kuulematta ennen aloituspäätöstä, koska siten päästään lyhyeen käsittelyaikaan. Menettelytapa perustuu tuomarin kokemukseen siitä, millaisissa tapauksissa kuuleminen hakemuksesta on tarpeetonta. Tällöin hakemus tutkitaan alussa tarkemmin ja pyritään tekemään aloituspäätös heti, koska käytännössä suurin osa velkajärjestelyhakemuksista on velkajärjestelyn edellytysten ja esteperusteiden osalta hyväksyttävissä ja koska velkojia joka tapauksessa kuullaan myöhemmissä vaiheissa. (Mäkinen ym. 2003, 42.)

Velallista voidaan kuulla jos velkoja on omassa lausumassaan esittänyt perusteita sille, että edellytyksiä velkajärjestelylle ei ole olemassa tai että velkajärjestelylle on este. Velkoja on voinut pyytää myös lisäselvitystä jostain asiasta, joka on jäänyt epäselväksi. Tuomioistuimien ei voi hylätä velkajärjestelyhakemusta ennen kuin velalliselle on annettu tilaisuus antaa oma lausumansa velkojan väitteistä tai muuta selvitystä. Yleensä velallisen kuuleminen tapahtuu niin, että velallinen antaa kirjallisen lausuman tuomioistuimen asettaman määräajan puitteissa. (Uitto 2010, 109.) Velallisen on annettava selvitys sen uhalla, että velkajärjestelyhakemus voidaan VJL:n 10. §:n 8 kohdan esteen perusteella hylätä (Koskelo & Lehtimäki 1997, 132 - 133).

Joskus voidaan järjestää myös suullinen kuuleminen eli istunto. Istunnon järjestäminen on tuomioistuimen harkinnassa (VJL 55. §). Istunto voi olla tarpeen, kun asia on muuttunut riitaiseksi eli jos velkoja on esimerkiksi vastustanut hakemusta. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 132 - 133.) Istunnon järjestäminen yleensä viivästyttää asian käsittelyä ja lisää kustannuksia, joten istunto järjestetään vain silloin, kun se on tarpeen. Välttämätöntä istunnon järjestäminen on silloin, kun kysymys on velkajärjestelyn edellytyksistä tai esteistä niin, että niiden vuoksi hakemus saattaa tulla hylätyksi. Kysessä on siis tilanne, jossa pohditaan hylätäänkö velkajärjestelyhakemus. Istunnon järjestäminen velallisen kuulemiseksi on välttämätöntä jos velkojia on kuultu velkajär-

jestelyhakemuksesta ja velkoja on lausumassaan esittänyt perustellun väitteen velkajärjestelyn edellytyksistä tai velkajärjestelylain 9. a §:n mukaisesta väliaikaisesta esytymisestä taikka velkajärjestelylain 10. §:ssä tarkoitettusta esteestä. Asian merkityksellisyys vuoksi asianosaisille on myös syytä varata tilaisuus esittää lisäselvitystä. (Mäkinen ym. 2003, 44.)

Jos yksikään velkoja ei vetoa velkajärjestelyn esteeseen tai edellytysten puuttumiseen, käräjäoikeus aloittaa velkajärjestelyn, koska tällöin käräjäoikeus katsoo, että olemassa olevan selvityksen nojalla velkajärjestelyn edellytykset ovat olemassa (Uitto 2010, 108).

5 VELKAJÄRJESTELYN ALOITTAMINEN

5.1 Velkajärjestelyn edellytykset

Velkajärjestelyn aloittamisen edellytykset ovat eritelty VJL:n 9. §:ssä. Velkajärjestely voidaan myöntää velalliselle jos maksukyvyttömyyden pääasiallisena syynä on velallisen maksukyvyn olennainen heikentyminen sairauden, työkyvyttömyyden, työttömyyden tai muun olosuhteiden muutoksen vuoksi pääasiassa ilman velallisen omaa syytä tai velkajärjestelyyn on muuten painavat perusteet ottaen huomioon velkojen ja niihin liittyvien velvoitteiden määrä suhteessa velallisen maksukykyyn. Edellytyksiin kuuluu myös, ettei velallinen kohtuudella kykene parantamaan maksukykyään voidakseen selviytyä veloistaan aiheutuvista menoista. (VJL 9. §.)

5.2 Päätös velkajärjestelyn aloittamisesta

Tuomioistuimen tehtävänä on antaa päätös velkajärjestelyn aloittamisesta, jos esitetyn selvityksen perusteella velkajärjestelyyn on edellytykset, eikä estettä velkajärjestelyn aloittamiselle ole. Velallisen kannalta aloittamispäätöksen tärkein vaikutus on se, ettei hän enää saa maksaa velkoja, jotka ovat syntyneet ennen aloituspäätöstä. Poikkeuksina tähän määräykseen ovat viimeisen vuoden aikana syntynyt elatusapuvelka ja asuntolainan korot. Päätäessään velkajärjestelyn aloittamisesta käräjäoikeuden tulee asettaa määräpäivä, johon mennessä maksuohjelmaehdotus on toimitettava tuomioistuimelle, jos ehdotusta ei ole toimitettu hakemuksen yhteydessä. (Uitto 2010, 110 - 111.)

Käräjäoikeus asettaa määräpäivän, jolloin lausumat velkajärjestelyhakemuksesta ja maksuohjelmaehdotuksesta sekä mahdolliset väitteet ehdotukseen sisältyvistä veloista on toimitettava käräjäoikeuden kansliaan. Lausuman tai väitteet voi antaa velkoja, takaaja, vakuuden asettaja ja kanssavelallinen. Lausuman yhteydessä on myös ilmoitettava velkajärjestelyn piiriin kuuluvan velan määrä, mikäli se poikkeaa velallisen ilmoittamasta. (Aloituspäätös malliasiakirja, Kymenlaakson käräjäoikeus.)

Tuomioistuimen on viipymättä lähetettävä velkojille sekä takaajille, vakuuden asettajille ja kanssavelallisille jäljennös päätöksestä, hakemuksesta ja velallisen ehdottamasta maksuohjelmasta sekä selvitys mahdollisuudesta vaatia maksuohjelman keston jatkamista (Uitto 2010, 111). Päätöksen perusteluina pitää mainita, että hakija ei ole päässyt sovintoratkaisuun velkojensa kanssa (Aloituspäätös malliasiakirja, Kymenlaakson käräjäoikeus).

Jos velkojilta tulee käräjäoikeuteen lausumia ja väitteitä, ne käsitellään pääsääntöisesti velkajärjestelyn käsittelyn yhteydessä ja ratkaistaan maksuohjelmassa. Jos lausumien ja väitteiden käsittely aiheuttaa velkajärjestelylle olennaista viivästystä tai muuta haittaa, tuomioistuin voi osoittaa riittävän kysymyksen erilliseen prosessiin käsiteltäväksi. (Uitto 2010, 218.) Tuomioistuin eli käräjäoikeus voi määrätä myös, että riitaiseksi tullutta seikkaa käsitellään tuomioistuimen järjestämässä istunnossa. Riitaisa seikka voi liittyä velkajärjestelyn myöntämiseen tai maksuohjelman sisältöön. Yleensä velkojat ilmoittavat lausumissaan kuitenkin, että eivät vaadi asian käsittelyä istunnossa vaan kirjallisessa menettelyssä. Tuomioistuin voi riittävän asian takia kuulla toista osapuolta, jolloin riitakysymys saattaa ratketa. Istunto järjestetäänkin vain yleensä silloin kun asiassa on syytä kuulla velallista henkilökohtaisesti tai esittää henkilötodistelua taikka selvittää epäselviä maksuohjelmaan liittyviä kysymyksiä. Jos tuomioistuin havaitsee riitautuksen johdosta, että maksuohjelmaehdotus on velkajärjestelylain vastainen, tuomioistuimen tulee määrätä velallinen tai selvittäjä tekemään uusi maksuohjelmaehdotus. (Uitto 2010, 218.)

Velkajärjestelyn aloittamispäätöksen yhteydessä käräjäoikeus pystyy jo aikatauluttamaan velkajärjestelyasian etenemistä. Olennaista velkajärjestelyn aikataulutuksen kannalta on, määrätäänkö asiassa selvittäjä vai ei. Velkajärjestelyn aloituspäätös tarkoittaa, että asiassa ei määrätä selvittäjää ja kaikki työ jää käräjäoikeudella myös jatkossa. Velkajärjestelyn aloituspäätös ja selvittäjän määrääminen puolestaan tarkoittaa

sitä, että velkajärjestely aloitetaan ja asialle määrätään selvittäjä, jolloin käräjäoikeuden työmäärä kevenee. (Mäkinen ym. 2003, 43.)

5.3 Päätös velkajärjestelyn aloittamisesta ja selvittäjän määrääminen

Velkajärjestelyn aloittamispäätöksessä voidaan samalla määrätä selvittäjä. Tällöin päätös sisältää sekä velkajärjestelyn aloituspäätöksen että selvittäjän määräämisen. Päätöksen perusteluissa mainitaan, että selvittäjän määrääminen on tarpeen velkajärjestelyn toteuttamiseksi. (Aloituspäätös malliasiakirja, Kymenlaakson käräjäoikeus.) Selvittäjäksi määrätään yleensä asianajaja, joka on ilmoittanut halukkuutensa selvittäjänä olemiseen. Aloituspäätöksessä eritellään selvittäjän tehtävät. Selvittäjän on laadittava maksuohjelmaehdotus ja tiivistelmä velallisen ja velkojien lausumista sekä toimitettava yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 54. ja 55. §:ssä sekä 62. a §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedoksiannot hakijalle ja velkojille. Selvittäjän määrääminen johtaa siihen, että asian aikataulu ja asian käsittely saadaan parhaiten pidettyä hallinnassa. Selvittäjän määräämistä onkin edelleen pidettävä suosituksena, vaikka velallinen joutuukin vuoden 1997 lainmuutoksen (63/1997) jälkeen osallistumaan selvittäjän palkkion maksuun. Selvittäjä jätetään määräämättä silloin kun velallisella on avustaja, joka on laatinut maksuohjelmaehdotuksen jo hakemuksen liitteeksi. (Mäkinen ym. 2003, 43.)

Jos velkajärjestelylle määrätään selvittäjä, velkojat, takaajat, vakuuden asettajat ja kanssavelalliset ilmoittavat selvittäjälle kirjallisesti velkajärjestelyn piiriin kuuluvan velan määrän. Selvittäjälle määrätään määräpäivä, jolloin hänen on toimitettava vahvistetun kaavan mukaisesti laatimansa maksuohjelmaehdotus käräjäoikeuden kansliaan. (Aloituspäätös malliasiakirja, Kymenlaakson käräjäoikeus.)

Maksuohjelmaehdotusta laatiessaan selvittäjän on neuvoteltava velallisen ja velkojien kanssa. Selvittäjän on myös annettava heille tarpeelliset tiedot velkajärjestelyn kannalta merkityksellisistä seikoista. Kun selvittäjä on neuvotellut kaikkien kanssa, hän laatii maksuohjelmaehdotuksen. Selvittäjän rooli velkajärjestelyssä on suuri, sillä hän tekee osan tuomioistuimen tehtävistä. Selvittäjä varaa velkojille ja velalliselle tilaisuuden lausua velkajärjestelyhakemuksesta ja maksuohjelmaehdotuksesta. Selvittäjä määrää määräpäivän, johon mennessä velallisen ja velkojien on toimitettava lausumansa ja väitteensä selvittäjälle. Määräpäivä on asetettava niin, että asiaan osallisille jää kohtuullinen aika lausuman antamiseen. Selvittäjä toimittaa maksuohjelman tuomiois-

tuimelle ja liittää mukaan selvittäjän tiivistelmän velallisen ja velkojen hakemuksesta ja ehdotusta koskevista lausumista. (Uitto 2010, 216.)

5.4 Velkajärjestelyn aloittamisen oikeusvaikutukset

Kun velkajärjestely on velallisen hakemuksen johdosta aloitettu, on velallinen lain mukaan velvollinen antamaan kaikki tarpeelliset tiedot velkajärjestelyn kannalta merkityksellisistä seikoista tuomioistuimelle, velkojille sekä selvittäjälle jos sellainen on määrätty. Velallinen on velvollinen myötävaikuttamaan siihen, että velkajärjestely voidaan asianmukaisesti toteuttaa ja että selvittäjä voi asianmukaisesti hoitaa tehtävänsä. Velallinen saa käyttää varojaan vain välttämättömiin elinkustannuksiin, viimeisen vuoden aikana ennen velkajärjestelyn alkamista erääntyneen lapselle suoritettavan elatusavun maksamiseen, vakuusvelkojalle vakuusvelan ehtojen mukaisen, velkajärjestelyn alkamisen jälkeen erääntyvän koron ja muiden luottokustannusten maksamiseen sekä sellaisten velkojen maksamiseen, jotka tuomioistuin tai selvittäjä on määrännyt maksettavaksi. Lisäksi velallinen voi maksaa maksuosuuttaan selvittäjän palkkiosta ja kustannuksista selvittäjän edellyttämin tavoin. Muita kuin velkajärjestelyn piiriin kuuluvia velkoja velallinen ei saa maksaa tai asettaa niistä vakuutta. Velallisen on säästettävä maksukiellon vuoksi säästyvät varat ja niiden käytöstä määrätään maksuohjelmassa. (Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyn malliasiakirjat.)

Velallinen voi ottaa uutta velkaa vain, jos se on toimeentulon turvaamiseksi välttämättöntä. Maksukielto ei koske uutta velkaa. Velallisen tulee pyrkiä ylläpitämään maksukykyä ja ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin maksukyvyn parantamiseksi, joita velalliselta voidaan kohtuudella edellyttää. (Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyn malliasiakirjat.) Velkajärjestelyn alkaminen keskeyttää viivästyskoron kertymisen velkajärjestelyn piiriin kuuluville veloille (Koskelo & Lehtimäki 1997, 140). Samoin keskeytyy myös muut suuruudeltaan viivästyksen keston sidotut maksuviivästyksen seuraamukset (VJL 16. §).

Velallista koskevia oikeusvaikutuksia on monia. Velallinen ei saa maksaa velkajärjestelyn piiriin kuuluvia velkojaan, eikä asettaa sellaisesta velasta vakuutta (VJL 12.1 §). Tämän kiellon tarkoituksena on estää velallista saattamasta tiettyä velkojaa muita velkoja parempaan asemaan. Maksukielto ei kuitenkaan koske kaikkia velkoja. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 141.) Maksukiellosta huolimatta velallisen maksuvelvollisuus-

teen kuuluvat menot velkajärjestelyn alkamisen jälkeiseltä ajalta, lapselle suoritettava etuoikeutettu elatusapuvelka, vakuusvelan korko velkajärjestelyn alkamisen jälkeiseltä ajalta, rahaksimuuttokustannukset ja vakuusvelat, tuomioistuimen tai selvittäjän määräämät velat sekä velallisen osuus selvittäjän palkkiosta ja kustannuksista. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 141 - 143.)

Velalliselle jää velkajärjestelyn aikana maksettavaksi välttämättömät menot eli asumismenot, välttämättömät elinkustannukset sekä elatusvelvollisuudesta aiheutuvat menot. Asumismenot sisältävät vuokran, asunto-osakeyhtiössä yhtiövastikkeen ja asumisoikeusasunnossa käyttövastikkeen, sähkömenot, vesi- ja saunamaksut sekä vakuutusmaksut. Välttämättömiin elinkustannuksiin kuuluvat velallisen ja hänen perheenjäsentensä ravinto- ja vaatemenot, tavanomaiset terveydenhoitomenot, henkilökohtaisesta puhtaudesta, kodin puhtaudesta, kodin ylläpidosta, paikallisliikenteen käytöstä, puhelimen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 167 - 169.)

Jos velalliselle jää varoja välttämättömien menojen sekä edellä mainittujen velkojen (menot velkajärjestelyn alkamisen jälkeiseltä ajalta, lapselle suoritettava etuoikeutettu elatusapuvelka, vakuusvelan korko velkajärjestelyn alkamisen jälkeiseltä ajalta, rahaksimuuttokustannukset ja vakuusvelat, tuomioistuimen tai selvittäjän määräämät velat sekä velallisen osuus selvittäjän palkkiosta ja kustannuksista) maksamisen jälkeen on velallisen säilytettävä maksukiellon vuoksi säästyvät varat ja ne määrätään maksuohjelmassa käytettäväksi velkojen suoritukseksi. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 144.)

5.5 Sihteerin tehtävät velkajärjestelyn aloittamisessa

Sihteerin tehtävä velkajärjestelyn aloittamispäivänä on päätöksestä ilmoittaminen ulosottoviranomaisille sekä hakijan avustajalle. Hakijalle eli velalliselle lähetetään virallinen jäljennös päätöksestä. Velkajärjestelyn alkamiselle on määrätty tarkka kellon-aika, jolloin päätös astuu voimaan ja ulosottoimenpiteet keskeytyvät. Tämän vuoksi päätös velkajärjestelyn aloittamisesta lähetetään sähköisesti velallisen kotikunnan ulosottoviranomaisille heti, kun päätös on astunut voimaan. Päätöksen astuessa voimaan tehdään myös ilmoitus velkajärjestelyrekisteriin. Lopuksi sihteerin merkitsee itselleen määräpäivän, johon mennessä velkojen lausumat ja saldoilmoitukset pitää saapua. Määräpäivä on normaalisti kolmen - neljän viikon kuluessa aloituspäätöksestä. (Liite 2.)

Jos velkajärjestely aloitetaan ja samalla määrätään selvittäjä, sihteeri tekee samat toimenpiteet kuin aloituspäätöksessä. Ainoana erona on se, että sihteeri postittaa selvittäjälle jäljennöksen päätöksestä sekä kopiot kaikista velkajärjestelyn asiakirjoista. Sihteeri merkitsee myös tässä tapauksessa itselleen määräpäivän, johon mennessä selvittäjältä pitää saapua maksuohjelmaehdotus. Selvittäjälle määrätty määräpäivä on useamman kuukauden kuluttua. (Liite 2.)

6 HYLKÄÄMINEN

6.1 Velkajärjestelyn esteet

Velkajärjestelyn myöntämisen esteitä ovat rikokseen perustuva velkaantuminen, velka joka on syntynyt elinkeinotoiminnassa, jossa on menetelty törkeän sopimattomasti velkojia kohtaan tai laiminlyöty olennaisesti lakisääteisiä velvollisuuksia tai joka on ollut pääasiallisesti keinotteluluonteista. Velkajärjestelyn esteitä ovat myös tarkoitussellinen taloudellisen aseman heikentäminen eli esimerkiksi se, että luovuttaa omaisuuttaan muiden nimiin, tai ulosottomenettelyn vaikeuttaminen eli pakoilu, tulojen salailu tai väärin tietojen antaminen. Myös väärin tietojen anto velkojalle, velkaantuminen velkajärjestelyä silmällä pitäen tai ilmeisen kevytmielisesti ovat esteitä velkajärjestelyn myöntämiselle. Velallisen pitää myös kaikin keinoin edistää velkajärjestelyn toteuttamista, joten jos velallinen laiminlyö velvollisuuksiaan, jotka kuuluvat menettelyyn on tuomioistuimella este velkajärjestelyn myöntämiselle. Esteenä on myös ennakoitu maksuohjelman noudattamatta jättäminen tai aikaisempi velkajärjestely. Jos velalliselle on myönnetty aikaisempi velkajärjestely, tulee hänen hakemuksessaan perustella, mitkä erityiset syyt puoltavat velkajärjestelyn myöntämistä hänelle uudelleen. Tuomioistuimen harkintaan jää erityiset vastasyyt, joiden vuoksi velkajärjestely myönnetään. (VJL 10. §.)

6.2 Velkajärjestelyn hylkääminen

Velkajärjestelyhakemus hylätään tai aloitetaan kun velallista ja velkojia on kuultu ja tuomioistuin tekee päätöksensä aloitetaanko velkajärjestely vai hylätäänkö velkajärjestelyhakemus. Tuomioistuin tutkii velkajärjestelyn edellytykset ja esteet ja tekee päätöksensä aloittamisesta tai hylkäämisestä. Velkajärjestelyhakemuksen hylkäävä ratkaisu tulee tehdä mahdollisimman nopeasti hakemuksen saapumisesta. (Mäkinen ym. 2003, 45.)

Jos velkajärjestelyn edellytyksiin tai esteisiin liittyvää selvitystä on hankittu muualta kuin velalliselta, pitää tuomioistuimen varata velalliselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin hakemus voidaan hylätä. Kuuleminen on tarpeen sen vuoksi, että velallinen voi vedota niihin erityisiin vastasyihin, joiden vuoksi velkajärjestely tulisi esteestä huolimatta myöntää. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 133.)

Velkajärjestelyhakemus hylätään yleensä aina ennen aloittamispäätöstä, joten velkajärjestelyn aloittamiseen liittyviä oikeusvaikutuksia ei ole ehtinyt vielä syntyä. Jos velkajärjestelyhakemuksen johdosta on annettu väliaikaista kieltoa koskeva määräys, se raukeaa hakemuksen hylkäämisen yhteydessä. Velallinen voi vaatia kiellon määrittämiselle jatkoa hovioikeudelta valituksensa yhteydessä. Hovioikeudella on oikeus määrätä väliaikainen kiello ennen kuin se tekee päätöksensä aloitetaanko velkajärjestely vai ei. (Uitto 2010, 110.)

Jos velkajärjestely hylätään, pitää velalliselle ilmoittaa ratkaisun antamisesta lain hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa (HakL) 16.2 §:n mukaisesti. Ilmoitus ratkaisun antamisesta lähetetään viikkoa ennen ratkaisupäivää. Velallisella on oikeus hakea muutosta päätökseen, jolla velkajärjestely on hylätty. Oikeudenkäymiskaaren 25. luvussa säädetään muutoksenhausta alioikeudesta hovioikeuteen. Kun käräjäoikeus on päätöksellään hylännyt velkajärjestelyhakemuksen, velallinen voi hakea päätökseen muutosta valittamalla siitä hovioikeuteen. Hovioikeus voikin katsoa, että edellytykset velkajärjestelyn aloittamiselle ovat olemassa, eikä velkajärjestelyn esteitä ole. (Uitto 2010, 209 - 210.) Jos päätökselle haluaa hakea muutosta, pitää ensin ilmoittaa tyytymättömyyttä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jolloin päätös annettiin. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää siitä päivästä kun päätös annettiin. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 133.)

6.3 Sihteerin tehtävät velkajärjestelyn hylkäämisessä

Velkajärjestelyhakemuksen hylkäämisessä kärjäsihteeri lähettää velalliselle ja hänen avustajalleen ilmoituksen ratkaisun antamisesta viikkoa ennen päätöspäivää. Päätöspäivänä sihteeri vastaa yleensä avustajan esittämään kysymykseen ratkaisun luonteesta. Varsinaisena päätöspäivänä kärjäsihteeri lähettää tiedon päätöksestä velkajärjestelyrekisteriin. Sihteeri odottaa seitsemän vuorokautta, jonka jälkeen menettely riippuu siitä onko päätöksestä ilmoitettu tyytymättömyyttä vai ei. (Liite 2.)

Jos päätöksestä ei ole ilmoitettu tyytymättömyyttä, sihteeri lähettää hakijalle virallisen jäljennöksen päätöksestä. Päätökseen sisältyy myös maksuohjelmaehdotus. Sihteeri lähettää velallisen kotikunnan ulosottoviranomaisille jäljennöksen päätöksestä yleensä sähköpostin liitetiedostona, jotta ulosottoimet voivat taas jatkaa mahdollisimman nopeasti. Tämän jälkeen sihteeri arkistoi asiakirjat. (Liite 2.)

Jos päätöksestä on ilmoitettu tyytymättömyyttä ja valitettu, pitää tyytymättömyyden ilmoitukselle saada käräjätuomarin hyväksyntä. Tyytymättömyyden ilmoitus merkitään myös käräjäoikeuden tietojärjestelmä Tuomakseen. Tämän jälkeen sihteeri lähettää hakijalle virallisen jäljennöksen päätöksestä ja liittää siihen valitusosoituksen. Ilmoitus velkajärjestelyrekisteriin tehdään heti, kun valituskirjelmä saapuu käräjäoikeuden kansliaan. Kun päätös ja valitusosoitus on lähetetty, käräjäsihteeri lähettää kaikki alkuperäiset asiakirjat hovioikeudelle, paitsi käräjäoikeudessa laaditut päätökset ja pöytäkirjat. Hovioikeudelle lähetetään kaikista päätöksistä oikeaksi todistetut jäljennökset sekä kopion päätöksestä josta on valitettu. (Liite 2.)

7 MAKSUOHJELMAN VAHVISTAMINEN

7.1 Maksuohjelmaehdotuksen käsittely

Kun selvittäjän laatima maksuohjelmaehdotus saapuu käräjäoikeuteen, on asian käsittely yleensä jo loppuvaiheessa. Ehdotuksen saavuttua käräjätuomari käy ehdotuksen läpi heti. Tuomari kiinnittää erityisesti huomiota ehdotettuun maksuohjelman aloituspäivään asian jatkokäsittelyä silmälläpitäen. Tuomarin tehtävänä on tarkistaa, että maksuohjelma on täytäntöönpanokelpoinen mutta tuomarilla ei ole velvollisuutta tutkia ohjelman sisältöä enemmän kuin ehdotuksesta annetuissa lausumissa vaaditaan. (Mäkinen ym. 2003, 46.) Tuomioistuimen tulee tutkia velkajärjestelyn esteet ja edellytykset vielä uudelleen ennen maksuohjelman vahvistamista, jos siihen on aihetta. Velkajärjestelyn hylkääminen on mahdollista siis vielä tässäkin vaiheessa jos velkajärjestelyn edellytykset eivät täyty tai jos velkajärjestelylle on este. (Uitto 2010, 220.) Jos selvittäjän laatimasta tiivistelmästä käy ilmi, että asia on riidaton, vahvistamispäätöksen kirjoittamiseen voidaan ryhtyä heti. Vahvistamispäätöksen laadinnassa käräjäsihteeri kirjoittaa päätösluonnoksen, jonka tuomari tarkistaa ja muokkaa lopullisen version. (Mäkinen ym. 2003, 46.)

Jos selvittäjän laatimasta tiivistelmästä käy ilmi, että asia on riitainen, tulee kärjätuomarin tutkia riitakysymykset ennen maksuohjelman alkamista. Juuri riitaisten asioiden tutkimisessa selvittäjän rooli on tärkeä. Selvittäjältä voidaan vaatia perusteellinen analyysi riitakysymyksistä ja perusteltu ehdotus riitakysymysten ratkaisemiseksi. (Mäkinen ym. 2003, 46.)

Tilanteessa jossa velkajärjestelyasiassa ei ole käytetty selvittäjää vaan velallinen on toimittanut maksuohjelmaehdotuksen jo velkajärjestelyhakemuksen yhteydessä, aloituspäätöksen yhteydessä on velkojilta tiedusteltu aloituspäivän mukaisia saldoja saatavilleen. Kärjäoikeus lähettää maksuohjelmaehdotuksen päivitettäväksi velalliselle eli tavallisimmin velallisen avustajalle kuten velkaneuvojalle, kun määräpäivä velkojien lausumien ja saldoilmoitusten saapumisille on mennyt umpeen. Velkaneuvojalta tulee kärjäoikeuteen määräpäivään mennessä päivitetty maksuohjelmaehdotus, jonka kärjätuomari tutkii ja päättää vahvistetaanko maksuohjelma. (Koskelo & Lehtimäki 1997, 136.)

Maksuohjelman ei tarvitse noudattaa velkajärjestelylain säännöksiä, sillä maksuohjelman sisältö on dispositiivinen asia, eli osapuolet voivat sopia siitä keskenään. Tuomioistuimien voi siis vahvistaa maksuohjelman, joka poikkeaa velkajärjestelylain säännöksistä, jos osapuolet ovat nimenomaisesti näin sopineet tai velallinen tai velkoja ei ole riitauttanut maksuohjelmaa. (Uitto 2010, 219.)

7.2 Päätös maksuohjelman vahvistamisesta

Velalliselle, kaikille velkojille, velallisen kotipaikan ulosottoviranomaisille ja selvittäjälle tai avustajalle on ilmoitettava ratkaisun antamisesta, jos tuomioistuin on päättänyt ratkaisuun, että velallisen maksuohjelma vahvistetaan. Ilmoitus ratkaisun antamisesta on annettava viikko ennen ratkaisupäivää ja siinä on mainittava onko maksuohjelmaehdotusta muutettu sen jälkeen kun ehdotus on toimitettu asiaan osallisille. Ilmoitukseen liitetään yleensä myös maksuohjelman tiivistelmä velkajärjestelyistä ja mahdollinen maksuaikataulu, jos maksuohjelma ei ole niin sanottu nollaohjelma. Nollaohjelmalla tarkoitetaan maksuohjelmaa, jossa velallisen maksuvelvollisuus on poistettu kokonaan. (Uitto 2010, 220.)

Kun ilmoitus ratkaisun antamisesta on annettu ja on ratkaisupäivän aika, kärjäsihteeri tekee velkajärjestelyrekisteriin ilmoituksen ja jää odottamaan seitsemän päivän ajan

saapuuko päätökseen tyytymättömyyden ilmoitusta. Päätös lähetetään myös selvittäjälle, jos sellaista on velkajärjestelyssä käytetty. Kun seitsemän vuorokautta on kulu-
nut päätöksen antamisesta eikä päätökseen ole ilmoitettu tyytymättömyyttä, päätök-
sestä lähetetään jäljennös velalliselle. Päätös ja maksuohjelma lähetetään myös velalli-
sen kotikunnan ulosottoviranomaiselle ja avustajalle jos velalliselle sellainen on. Tä-
män jälkeen velkajärjestelyasiakirjat arkistoidaan käräjäoikeuden arkistoon, jossa ne
säilyvät määritellyn ajan. (Liite 2.)

Jos päätökseen on ilmoitettu tyytymättömyyttä, käräjäsihteeri toimittaa tyytymättö-
myyden ilmoituksen käräjätuomarille hyväksyttäväksi. Sihteeri merkitsee Tuomas-
järjestelmään tarvittavat huomautukset siitä, että tyytymättömyyttä on ilmoitettu. Tä-
män jälkeen sihteeri jää odottamaan valitetaanko päätöksestä vai ei. Jos päätöksestä
valitetaan määräajan sisällä, sihteeri tekee heti ilmoituksen velkajärjestelyrekisteriin ja
valitusajan umpeuduttua lähettää kaikki alkuperäiset asiakirjat hovioikeuteen. Vain
käräjäoikeudessa laaditut päätökset ja pöytäkirjat jäävät käräjäoikeuden arkistoon.
Hovioikeus saa kaikista päätöksistä oikeaksi todistetut jäljennökset sekä lisäksi pää-
töksestä, josta on valitettu, kopion. Jos puolestaan tyytymättömyyttä on ilmoitettu,
mutta valitusta ei saavu määräajassa, käräjäsihteeri arkistoi velkajärjestelyasiakirjat
arkistoon. (Liite 2.)

7.3 Maksuohjelman sisältö

Velallisen velkajärjestelyn maksuohjelmassa tulee tarkkaan ja selkeästi eritellä kaikki
velkajärjestelyn kannalta keskeiset asiat. Maksuohjelmassa tulee käydä ilmi riittävästi
eriteltynä:

- 1) velallisen varallisuus, jota ei muuteta rahaksi,*
- 2) varallisuuden rahaksimuutosta saadut tai saataviksi arvioidut tuotot,*
- 3) velallisen tulot sekä arvio tulojen odotettavissa olevasta kehityksestä,*
- 4) velallisen välttämättömistä elinkustannuksista ja velallisen elatusvelvollisuudesta aiheutuvat menot,*
- 5) velallisen maksuvara kuukautta tai muuta ajanjaksoa kohti laskettuna,*

- 6) toimenpiteet, joihin velallisen on ryhdyttävä maksukykyensä parantamiseksi,
- 7) vakuusvelat ja vakuutena oleva omaisuus,
- 8) vakuusvelkaosuus, velkajärjestelyn sisältö, maksuaikataulu ja maksuohjelman kesto vakuusvelkojen osalta,
- 9) tavalliset velat ja niiden suorittamiseen käytettävä maksuvara,
- 10) velkajärjestelyn sisältö, maksuaikataulu ja maksuohjelman kesto tavallisten velkojen osalta,
- 11) määräykset VJL 13 ja 18 §:ssä tarkoitetuista täytäntöönpanoa, virka-apua ja turvaamistoimia koskevista toimenpiteistä sekä
- 12) oikeudenkäyntikuluja sekä selvittäjän palkkiota ja kustannuksia koskevat ratkaisut. (VJL 36 §.)

Velalliselle määrättävän maksuohjelman normaalipituus on kolme vuotta (VJL 30. §). Maksuohjelman normaalikesto lyhennettiin vuonna 2010 viidestä vuodesta kolmeen vuoteen. Maksuohjelma voi olla kolmea vuotta pidempi jos velallinen saa säilyttää omistusasuntonsa. Maksuohjelman kesto on aina viisi vuotta jos maksuvelvollisuus on maksuohjelmassa kokonaan poistettu. Nollaohjelmassa maksuohjelman kesto voi olla lyhyempikin jos velalliselta puuttuu maksukyky pysyvästi esimerkiksi sairauden takia. (Linna 2012, 260 - 261.)

8 KOTKAN KANSLIAN KÄRÄJÄTUOMAREIDEN HAASTATTELU

Tätä opinnäytetyötä varten haastattelin viittä käräjätuomaria Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliasta. Kysymyksissä halusin selvittää millaisella kokemuksella käräjätuomari esittää mielipiteensä, joten kysyin kuinka kauan kyseinen tuomari on toiminut velkajärjestelyasioiden parissa. Kysyin myös mitä epäkohtia velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyssä on heidän mielestään ja miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä tulisi heidän mielestään uudistaa.

Käräjätuomareiden vastaukset ja heidän käytännön kokemuksensa vahvistaa, että Oikeusministeriön työryhmän mietinnön ehdotukset tuomioistuinmenettelyn yksinkertaistamisesta ovat aiheellisia. Käräjätuomarit toivovat, että tuomioistuinmenettelyä nopeutettaisiin ja niin sanotut turhat vaiheet menettelystä poistettaisiin.

Tuomioistuinmenettelyn käsittelyajat menevät tavallisessa menettelyssä niin, että käsittelyaika on yhteensä noin 3 - 5 kuukautta. Hakemus kirjataan heti sen saavuttua, jonka jälkeen käräjätuomarin alkutarkastus kestää 1 - 7 päivää. Alkutarkastuksen jälkeen välittömästi tehdään väliaikaista kieltoa koskeva päätös tarvittaessa tai täydennyskehoitus, jolle asetetaan määräajaksi noin kolme viikkoa. Tämän jälkeen lausumapyyntöjen määräajat asetetaan noin kahden viikon päähän. Velkajärjestelyn aloituspäätös tehdään lausumapyyntöjen saapumisen jälkeen 1 - 7 päivässä. Aloituspäätöksen jälkeen tuomioistuin odottaa maksuohjelmaehdotusta 3 - 8 viikkoa riippuen määrättäkö asiaan selvittäjä vai ei. Kun maksuohjelmaehdotus saapuu käräjäoikeuteen, se vahvistetaan 1 - 3 viikon kuluessa sen saapumisesta. Näin käsittelyyn kuluu 3 - 5 kuukautta. (Mäkinen ym. 2003, 53.)

Jos tuomioistuin käsitelisi uuden velkajärjestelyhakemuksen ilman lausumapyyntöjä, saataisiin käsittelyajasta pois noin kuukausi. Ilman lausumapyyntöjä toteutettu tuomioistuinmenettely jättäisi siis lausumapyyntöjen lähettämisen kokonaan pois. Tätä menettelyä voisi soveltaa riidattomiin hakemuksiin, jossa ei ole mitään epäselvyyttä velkajärjestelyn edellytyksistä. Kun pyritään pääsemään optimaaliseen nopeutettuun menettelyyn, käsittelyajat voisivat lyhentyä alkuperäisestä jopa kaksinkertaisesti. (Mäkinen ym. 2003, 53.)

Nopeutetussa menettelyssä velkajärjestely aloitetaan viikon kuluessa hakemuksen saapumisesta ja lausumapyyntöjä ei lähetetä (Mäkinen ym. 2003, 53). Nopeutettu menettely olisi mahdollinen jos velkajärjestelylakiin tulisi säännökset riidattomista ja selkeistä velkajärjestelyhakemuksista, joiden edellytykset ovat tarpeeksi selvät. Velkaneuvojat olisivat voineet jo ennen hakemuksen jättämistä tuomioistuimelle, kuulla suurimpia velkojia tai jollain muulla tapaa todistaa hakemuksen riidattomuus.

Velkajärjestelytyöryhmän mietinnössä esitetään, että velkajärjestelyssä velallisen velan määrä maksuohjelmassa kullekin velkojalle määräytyisi pääsääntöisesti jo velkajärjestelyhakemuksessa käytetyn saldopäivän mukaan. Yksi käräjätuomari mainitsi, että velkojen päivittäminen maksuohjelmaehdotuksen osalta, kun se on jo jätetty vel-

kajärjestelyhakemuksen yhteydessä, on turhaa. Kaikki muutkin kärjätuomarit toivoivat menettelyn yksinkertaistamista ja sitä, että turhat vaiheet velkajärjestelyn etenemisessä pyrittäisi karsimaan pois menettelystä. Velkajärjestelytyöryhmän ehdotus parantaisi hakemuksen etenemistä tuomioistuimessa, joten myös Kotkan kanslian kärjätuomarit toivovat uudistusta.

Työryhmän ehdotuksesta käy ilmi, että työryhmän tavoitteena on muuttaa velkajärjestelylakia niin, että tiedoksiannot toimitettaisiin sähköpostitse. Ainoastaan silloin velkojille tai velalliselle lähetettäisiin kirjeitse velkajärjestelyasiaan kuuluvia asiakirjoja, jos hän erikseen sitä pyytää. Kotkan kanslian kärjätuomari mainitsi haastattelussa, että häntä on häirinnyt velkojen passiivisuus velkajärjestelyasioissa. Sähköiset tiedoksiannot voisivat lisätä velkojen aktiivisuutta nykypäivän tietokonekeskeisessä maailmassa. Monessa organisaatiossa työskentelee nuoria, vasta valmistuneita työntekijöitä, jotka ovat tottuneet kanssakäymiseen sähköpostitse, joten heidän aktiivisuuttaan nostaisi varmasti sähköinen kanssakäyminen. Postittaminen ja kopiointi luovat isoja kustannuksia virastoille vuodessa, joten sähköinen tiedoksianto olisi säästömielessäkin hyvä asia. Postitse lähtevissä asiakirjoissa pitää aina varata muutamia päiviä postin kulkuun. Sähköpostitse määräpäiviä saataisiin lyhennettyä esimerkiksi viikolla.

Työryhmän laatimassa ehdotuksessa puututaan myös siihen, että selvittäjää ei määrätäisi muuta kuin tilanteessa, jossa se on välttämätön. Selvittäjän määrääminen ja hänen toimet menevät usein päällekkäin tuomioistuimen kanssa. Yksi kärjätuomari mainitsi haastattelussa, että hänen mielestään velallisen ja velkojen kuulemismenettely on tällä hetkellä osin päällekkäistä tuomioistuimen ja selvittäjän välillä. Tämä seikka aiheuttaa kaksinkertaista työtä, joten kuulemismenettelyä tulisi selkeyttää siten, että välttytään päällekkäisiltä kuulemisilta. Kymenlaakson kärjäoikeuden Kotkan kansliassa selvittäjää ei määrätä kovin usein. Selvittäjä määrätään ainoastaan jos siihen on painava syy ja maksuohjelmaehdotusta ei ole lähetetty velkajärjestelyhakemuksen liitteeksi. Maksuohjelmaehdotuksen toimittamisessa hakemuksen yhteydessä on olemassa suuria eroja kärjäoikeuksien välillä. Kärjätuomarina Heinolan kärjäoikeudessa vuosina 1994 - 2003 toiminut kärjätuomari mainitsee, että hänen työskentelyaikana Heinolan kärjäoikeudessa velkajärjestelyhakemuksen liitteenä ei juuri koskaan ollut maksuohjelmaehdotusta. Kymenlaakson kärjäoikeuden Kotkan kansliaan saapuvat velkajärjestelyhakemukset taas melkein poikkeuksetta sisältävät maksuohjelmaehdotuksen.

Kaupunkien talous- ja velkaneuvonnan henkilöstö ja heidän osaaminen sekä kokemus vaikuttavat tähän asiaan.

Yhden käräjätuomarin ajatuksissa on, että selkeästi riidattomat velkajärjestelyt tulisi käsitellä omana ryhmänään ja riitaiset velkajärjestelyt omana ryhmänään. Riitaisten velkajärjestelyiden käsittelyaikojen lyhentäminen on käytännössä mahdotonta, joten jos käsittelyaikoja halutaan lyhyemmäksi, tulisi panostaa riidattomien velkajärjestelyhakemuksien käsittelynopeuteen esimerkiksi jättämällä turhat kuulemiset ja saldopäivitykset pois prosessista.

Haastattelemani käräjätuomarit mainitsivat myös velkajärjestelylain ulkopuolisista säännöksistä, jotka heidän mielestään kaipaavat muutosta tuomioistuinmenettelyssä. Tällaisia ovat muun muassa Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyasiakirjoissa käytetyt fraasit, joita yhden käräjätuomarin mukaan tulisi uudistaa. Kyseinen tuomari myös mainitsee, että virastojen johtoportaiden tulisi tunnustaa velkajärjestelyiden suuri merkitys verrattuna keskimääräisiin käräjäjuttuihin. Resursseja kaivataan käräjätuomarin mukaan enemmän käytettäväksi velkajärjestelyiden käsitteilyyn.

9 POHDINTA

Opinnäytetyössä tarkasteltiin Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä. Tavoitteena oli pohtia miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä tulee uudistaa Kymenlaakson käräjäoikeudessa. Tutkimuskysymykseen etsin vastausta käymällä läpi nykyisen velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyn Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kansliassa sekä haastatteleamalla käräjätuomareita. Lopuksi vertasin hankkimaani haastatteluaineistoa valtion asettaman velkajärjestelytyöryhmän mietinnön ehdotuksiin. Velkajärjestelylaki tarvitsee uudistuksia ja on niitä luultavasti saamassakin vuoden sisällä. Kotkan kansliassa halutaan erityisesti, että velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely yksinkertaistuisi ja koko prosessi nopeutuisi.

Kotkan käräjätuomarit toivoisivat yksinkertaistumisen tarkoittavan sitä, että ylimääräiset ja turhat vaiheet jäisivät pois velkajärjestelyn menettelyprosessista. Ylimääräisinä vaiheina voidaan pitää saldojen päivitystä ja velkojen kuulemista riidattomista hakemuksista. Prosessin yksinkertaistuminen ja nopeutuminen ovat varmasti positiivisia

seikkoja myös hakijoille. Menettelyn nopeutumista ajaisi myös sähköisten tiedoksiannon käyttö. Sähköiset tiedoksiannot taas puolestaan voivat edesauttaa velkojen aktiivisempaa otetta velkajärjestelyasioissa, koska nykyisessä menettelyssä velkojat ovat usein passiivisia.

Asetin opinnäytetyölleni toisenkin tutkimuskysymyksen, joka osiltaan liittyy kaikkeen edellä mainittuun. Toinen tutkimuskysymys, millä keinoin velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely nopeutuisi, liittyy Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian käräjätuomareiden haluamiin muutoksiin. Haastattelemanı käräjätuomarit toivovat, että velkajärjestelyiden käsittelyajat lyhenisivät, jolloin koko menettelykin yksinkertaistuisi. Menettelyn yksinkertaistamiseen ja sitä kautta nopeutumiseen voitaisiin päästä esimerkiksi nopeutetulla menettelyllä eli velkajärjestelylakiin tulisi selkeät asetukset riidattomien velkajärjestelyhakemuksien käsittelystä.

Käräjäoikeuksien toimintatavat pitäisi saada yhtenäistettyä niin, että jokaisessa käräjäoikeudessa toimittaisi samalla tavalla. Tämä mahdollistaa velallisten oikeusturvan toteutumisen. Velkajärjestelyn voimaantulon jälkeiset vuodet olivat monelle käräjäoikeudelle ruuhkaista aikaa, jolloin toimintatavat muokkautuivat. Toimintatapoja olisi syytä päivittää ja yhtenäistää eri oikeuslaitoksien välillä. Mielestäni yksi opinnäytetyön aihe voisi tulevaisuudessa olla eri käräjäoikeuksien velkajärjestelyiden tuomioistuinmenettelyiden toimintatapojen tutkiminen. Tutkimuksessa voisi pohtia onko toimintatavoissa isoja eroja eri käräjäoikeuksien välillä ja jos on, miten ne vaikuttavat velkajärjestelyiden myöntämiseen.

Tarkasteltaessa opinnäytetyön tulosten luotettavuutta voidaan todeta, että tulokset ovat luotettavia. Tutkimusta varten on haastateltu kaikkia Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyitä käsitteleviä käräjätuomareita. Näin ollen tulokset ovat luotettavia Kotkan kanslian osalta. Haasteita opinnäytetyön tekemiselle asetti aiheeseen liittyvä kirjallisuus, joka oli usein todella vanhaa. Arvioin kirjallisuuden aina nykyisen velkajärjestelylain pohjalta, joten opinnäytetyössä ei ole vanhentunutta tietoa. Velkajärjestelyn tuomioistuinmenettely ei ole vuosien varrella kokenut paljon muutoksia.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle paljon uutta tietoa niin velkajärjestelystä kuin tuomioistuimen toimintatavoistakin. Olen kehittynyt velkajärjestelyitä käsittelevänä käräjäsihteerinä, koska ymmärrän nyt paremmin teoriassa, mitä mikäkin vaihe tarkoittaa.

taa, ja miksi asioita tehdään tietyllä aikataululla. Ymmärrän nyt myös teorian kautta asioiden etenemisprosessit ja mahdolliset etenemisprosessit. Opinnäytteeni aihe oli haastava, mutta samalla mielenkiintoinen. Saavutin opinnäytetyötä tehdessäni asettamani oppimistavoitteen.

LÄHTEET

Aloituspäätös malliasiakirja, Kymenlaakson käräjäoikeus.

HakL = Laki hakemusasioden käsittelystä yleisessä alioikeudessa 30.4.1986/307.

Koskelo, P. & Lehtimäki, L. 1997. Yksityishenkilön velkajärjestely. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Yliopistopaino.

Koulu, R. & Niemi-Kiesiläinen, J. 1999. Velkajärjestelyn ja saneerauksen pääpiirteet. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus.

Koulu, R. 2004. Johdatus insolvenssioikeuden perusteisiin. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kymenlaakson käräjäoikeuden Kotkan kanslian velkajärjestelyn malliasiakirjat: lausumapyyntö velkajärjestelyasiassa, päätös väliaikaisesta kiellosta, velkajärjestelyasian lähete, päätös velkajärjestelyn aloittamisesta, päätös velkajärjestelyn aloittamisesta ja selvittäjän määräämisestä, ilmoitus velalliselle velkajärjestelyn alkamisen merkityksestä, ilmoitus ratkaisun antamisesta, päätös maksuohjelman vahvistamisesta.

Kymenlaakson käräjäoikeuden työraportit vuosilta 2009 - 2013.

Lahti, L. 1995. Yksityishenkilön velkajärjestelyn edellytykset ja esteet sekä niiden tutkimismenettely alioikeuksissa - tutkielma. Turku: Turun yliopiston offsetpaino.

Linna, T. 2012. Prosessioikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum.

Mäkinen, H., Tervo, J & Savela, A. 2003. Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhanke. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Velkajärjestelyt. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: <http://stat.fi/til/velj/> [viitattu: 15.2.2014].

Tala, J., Mutttilainen, V & Vasara, P. 1994. Velkajärjestelyt tuomioistuimissa 1994. Helsinki: Yliopistopaino.

Uitto, T. 2010. Velkajärjestely. Kolofon Baltic: Kiinteistöalan Kustannus Oy.

Velkajärjestelylain tarkistaminen. 2013. Oikeusministeriö. Saatavissa:
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1384944714933/Files/OMML_59_2013_Velkajarjestelylain_tark_158.pdf [viitattu 15.2.2014].

Velkajärjestelylain uudistaminen. 2011. Oikeusministeriö. Saatavissa:
<http://oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/maksukyvyttömyyslainsaadanto/velkajarjestelylainuudistaminen.html> [viitattu 10.2.2014].

Velkajärjestelyn hakemuspohja.

Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4.

Asetus yksityishenkilön velkajärjestelystä, 25.1.1993/58.

VJL = Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57.

Haastattelukysymykset

- 1) Kuinka kauan olet käsitellyt velkajärjestelyitä?
- 2) Mitä epäkohtia on velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyssä?
- 3) Miten velkajärjestelyn tuomioistuinmenettelyä tulisi mielestäsi kehittää?

Dnro _____ Nimi _____ Kotikunta _____

HAKEMUKSEN SAAPUMISPÄIVÄNÄ Pvm _____

- 1) VRK-tuloste

- ota lainhuuto- ja rasisuodistua Ktj:stä, jos hakija omistaa kiinteistön
- 2) Kirjaa asia Tuomakseen (muista velkajärjestelyasian lisätiedot), lähetä RTJ-ilmoitus (EI lisäsuorituksissa!!!, joissa kuitenkin velkajärjestelyasian lisätietoihin "Järjestelyn hakija: velkoja")
- 3) Huomautuksiin sihteerin nimikirjaimet sekä "historia" , jos muuttaminen, rauettaminen, lisäsuoritus tai muusta syystä ollut aikaisempi käsittely
- 4) Tulosta 3 päiväkirjaa (asiakirjanippuun päällimmäiseksi sekä pelkkä etusivu riipputaskuun ja seurantakansioon
- 5) Kirjaa Vireille tulleet - kansioon
- 6) Kopio päiväkirjalehti + "pistelomake"
- 7) Faksaa päiväkirjalehti velkaneuvontaan (jos tulee Kotkan)
- 8) Kirjaa asia sähköiseen jakolistaan, jos jaetaan tuomarille

HUOM!!! Velallinen (50) ei tulostu asiakirjaan, jos hakijana joku muu. Kirjaa silloin velallinen myös asiaan osalliseksi (koodi 30)

VELKAJÄRJESTELYN ALOITTAMISPÄIVÄNÄ Pvm _____ klo _____

Kiinteistö ON _____ EI _____

- 1) Skannaa päätös ulosottovirastoon
- 2) Skannaa päätös avustajalle

- 3) Merkinnät Tuomakseen - asiantiedot / velkajärjestelyasian lisätiedot

- käsittelymerkinnät / velkajärjestelyasian määrääjat

- asianosaisen lisäys / selittäjä (60)
- 4) RTJ - ilmoitus
- 5) Hakijalle virallinen jäljennös päätöksestä
- 6) Selvittäjälle jäljennös päätöksestä + kopiot kaikista asiakirjoista
- 7) Palkkiolasku oikeusministeriöön (jos sellainen on)
- 8) Riipputaskuun "ratsastaja", johon on merkitty määräpäivä

MAKSUOHJELMAN VAHVISTAMISPÄIVÄNÄ Pvm_____

- 1) RTJ-ilmoitus

Merkintä huomautuksiin, jos

- MO:n muuttaminen; millainen muutos MO:aan on tehty
- jos MO on yhteinen kanssavelallisen tai takaajan kanssa
- MO:n alkamisajankohta, jos yli 6 kk vahvistamispäivästä

- 2) Palkkiolasku Oikeusministeriöön (jos sellainen on)
- 3) Skannaa päätös velkaneuvontaan (tarvittaessa selvittäjälle ja oikeusapu-toimistoon)

HUOM! Jos tyytymättömyydenilmoitus saapuu, siirry ensin kohtaan B

7 VUOROKAUDEN KULUTTUA

Pvm_____

A Jos ei ole ilmoitettu tyytymättömyyttä

- 1) Hakijalle virallinen jäljennös päätöksestä (myös MO)
- 2) Skannaa päätös (myös MO) ulosottovirastoon ja velkaneuvontaan
- 3) Asiakirjat arkistoon (arkistopäiväkirjan etusivu myös seurantakansioon)

B Jos tyytymättömyyttä on ilmoitettu

- 1) Tuomarin/notaarin hyväksyntä
- 2) Merkintä ratkaisun huomautuskenttään ja rasti kohtaan

"tyytymättömyyttä ilmoitettu"
- 3) Päätöksen loppuun ratkaisijan nimen alle tarvittavat merkinnät
- 4) Valitusosoitus liitteeksi
- 5) Kaikki alkuperäiset asiakirjat HO:lle paitsi KO:ssa laaditut päätökset ja pöytäkirjat, jotka jäävät 1-viikkoon arkistoon. Hovioikeus saa kaikista päätöksistä oikeaksi todistetun jäljennöksen sekä lisäksi päätöksestä, josta on valitettu, kopion, josta poistetaan kaikki lainkohtien jälkeen. Jätetään kuitenkin virke "Vahvistettua maksuohjelmaa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei ylempi tuomioistuin toisin määrää."

Jos ei ole valitettu

- 1) Asiakirjat arkistoon (arkistopäiväkirjan etusivu myös seurantakansioon)

Jos on valitettu

- 1) RTJ-ilmoitus HETI valituskirjelmän saavuttua sekä merkintä ratkaisun huomautuskenttään ja rasti kohtaan "valitettu"
- 2) Vastavalitusajan umpeuduttua merkinnät ratkaisun huomautuskenttään ja rasti kohtiin "Asiakirjat lähetetty hovioikeuteen". Asiakirjat lähetetään hovioikeuteen ja käräjäoikeudelle jäävä 1-vihko arkistoon (arkistopäiväkirjan etusivu myös seurantakansioon!)